

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 131 Klasik Mantık

4. HAFTA:

Doğrudan Çıkarımlar:

Doğruluk değerlerini çıkarmak için akıl yürütme yolları.

Mantık biçimsel olduğundan, ancak biçimsel ilişkileri ortaya çıkarır; yani önermelerin doğruluğu ya da yanlışlığını birbirleriyle ilişkileri açısından söyleyebilir. Dolayısıyla gündelik dilin biçimselleştirilmesi gerekir. Gündelik dildeki yargıları biçimsel olarak düşünmek, önermeler arasındaki ilişkileri belirlemeyi kolaylaştırmaktadır.

Gündelik Dilin Biçimselleştirilmesi:

Gündelik dildeki ifadelerin mantık önermeleri formuna dönüştürülmesi işlemidir.

Örnekler:

1. İnsanlar ölür.

Bütün insanlar ölümlüdür.

2. Çimen yeşildir.

Bütün çimenler yeşildir.

3. Kuşların dört ayağı yoktur.

Hiçbir kuş dört ayaklı değildir.

4. Dürüst insanlar hayatta her zaman başarılı olamazlar.

Bazı dürüst insanlar hayatta başarılı-olan değildir.

5. Sular tersine akmaz.

Hiçbir su tersine akan değildir.

6. Brütüs Sezar'ı öldürdü.

Brütüs Sezar'ın katilidir.

7. Kimi zaman bulutlu havalarda yağmur yağmaz.

Bazı bulutlu havalar yağmurlu değildir.

8. Bütün öğrenciler, yalnızca tembeller hariç, sınıfı geçer.

Tembel-olmayan bütün öğrenciler sınıfı-geçendir. (Bazı öğrenciler sınıfı-geçendir.)

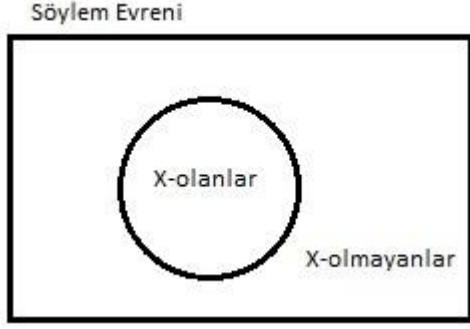
Önermelerin Eşdeğerli Çıkarımları:

Bir önermenin özne ve yüklemine yerlerini değiştirerek ve niteliğiyle oynayarak yapılır.

Çevirme: Dört kategorik önermenin de çevrilmesi olanaklıdır.

1. İşlem: Önermenin niteliği değiştirilir.

2. İşlem: Yüklemine çelişigi alınır. (Söz konusu terimin, yani yüklemine, söylem evreninde dışarıda bıraktığı tüm üyeler içine alınacak şekilde yeni bir terim uygulanır. Örneğin X'in çelişigi, X-olmayandır.)

Bu iki işlemin sırasıyla uygulanması sonucunda eldeki önerme, farklı türden ifade edilmiş olur. Aynı yargıyı verecek şekilde eşdeğeri çıkartılmış olur.

Dört kategorik önermenin çevrilmesi de olanaklıdır.